

Rozhodnutí Vyššího vojenského soudu ze dne 21.06.1960, sp. zn. To 68/60, ECLI:CZ:VVS:1960:TO.68.1960.1

Číslo: 3/1961

Právní věta:

Okolnosti, týkající se duševního stavu jsou důležité nejen pro zjištění stupně odpovědnosti obviněného za spáchaný trestný čin, ale i pro vyjasnění motivu činu, což jsou okolnosti důležité pro stanovení stupně nebezpečnosti jeho jednání pro společnost. Nebyly-li proto tyto okolnosti dostatečně při vyšetřování objasněny, odůvodňují vrácení obžaloby prokurátoru k došetření.

Podle ustanovení § 199 odst. 1 písm. d) tr. ř. vrací se věc prokurátoru nejen tehdy, je-li toho třeba k odstranění vad přípravného řízení nýbrž i tehdy, je-li toho třeba k náležitému objasnění věci. Pro otázku vrácení prokurátoru k došetření, není rozhodující, kdy před přijetím obžaloby vznikla nutnost doplnit vyšetřování, nýbrž rozhodující je rozsah nutnosti tohoto došetřování.

Špatný zdravotní stav matky obviněného nezbavuje prokurátora povinnosti uložené mu v § 80 odst. 3 tr. ř. vyrozumět rodinné příslušníky obviněného o vzetí do vazby.

Soud: Vyšší vojenský soud

Datum rozhodnutí: 21.06.1960

Spisová značka: To 68/60

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Obžaloba, Odpovědnost trestní, Předběžné projednání obžaloby, Prokurátoři, Vazba, Vracení věci prokurátovi k došetření, Znalci

Předpisy: 64/1956 Sb. § 80

§ 162

§ 199

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vojín základní služby byl žalován VOP Praha pro trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b), tr. zák. protože dne 11. 5. 1960 u svého útvaru v Praze odmítl převzít od svého náčelníka přidělenou služební zbraň a vykonávat vojenskou službu, odvolávaje se na své náboženské přesvědčení.

Vojenský obvodový soud Praha usnesením rozhodl, že trestní věc podle § 199 odst. 1 písm. d) tr. ř. vrací prokurátoru k došetření, protože je třeba dalšího objasnění věci a současně vyslovil, že obviněný se ponechává ve vazbě.

Vyšší vojenský soud Praha podle § 162 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost vojenského obvodového prokurátora jako bezdůvodnou.

Z odůvodnění:

Nalézací soud učinil uvedené rozhodnutí proto, že není dostatečně objasněn celkový zdravotní stav obviněného, že nejsou prošetřeny poměry v rodině obviněného, na které jmenovaný poukazuje v souvislosti s motivem svého činu a že nelze tedy posoudit správně stupeň nebezpečnosti jeho jednání pro společnost.

Stěžovatel proti tomuto usnesení v podstatě namítá, že pokud jde o motiv činu, bylo hlavním důvodem odmítnutí výkonu vojenské služby náboženské přesvědčení obviněného a v tomto směru odkazuje na výpověď obviněného z 18. 5. 1960. Pokud pak soud nařídil vyšetření celkového zdravotního stavu včetně stavu duševního, namítá stěžovatel, že v době vyšetřování nebylo důvodu pro zkoumání duševního stavu obviněného a pokud tento důvod vznikl až při řízení před soudem, měl podle názoru stěžovatele soud nařídít zkoumání duševního stavu a nebylo za tím účelem třeba věc vracet prokurátoru k došetření.

Stížnost není důvodná.

Jak vyplývá ze spisového materiálu, celkový zdravotní stav obviněného, a to včetně jeho duševního stavu není dostatečně objasněn a v důsledku toho vznikají pochybnosti o schopnosti obviněného vykonávat vojenskou základní službu. Jak vyplývá ze zdravotní knížky obviněného, kterou soud opatřil teprve po podání obžaloby a z ostatních lékařských vyšetření a zpráv, obviněný byl vyšetřen 14. 10. 1959 lékařskou posudkovou komisí a byla zjištěna jeho neschopnost k řadové službě a neschopnost k výkonu strážní služby, protože obviněný trpí na levé oko silnou tupoizrakostí, v důsledku které na toto oko nevidí. Tatáž klasifikace byla potvrzena dne 18. 12. 1959 Ústřední vojenskou nemocnicí – oční oddělení. V průběhu vojenské základní služby byl obviněný léčen a několikrát vyšetřován, přičemž důležitý je zejména lékařský nález nervového oddělení ÚNV Praha z 15. 1. 60, který zní na konstituční neurasthenický syndrom a dráždivou osobnost s tím, že při trvání obtíží je třeba obviněného odeslat na psychiatrické vyšetření. Z lékařských nálezů z doby před nastoupením vojenské základní služby dále vyplývá, že dne 26. 4. 1957 byl jmenovaný léčen v nemocnici OÚNZ Nový Bor v České Kamenici pro zranění na hlavě a v místech levé bederní krajiny, přičemž asi po týdenním léčení byl z léčení propuštěn, protože se nechoval podle nařízení lékaře. Lékařským nálezem z 11. 5. 1957 (posudkový lékař OÚNZ Nový Bor) byla u jmenovaného zjištěna zvýšená nervová labilita. Všechny tyto doklady o zdravotním stavu obviněného byly opatřeny teprve soudem po podání obžaloby.

Při výslechu, který před předběžným projednáváním obžaloby provedl s obviněným předseda senátu, stěžoval si obžalovaný na tento fyzický i duševní svůj stav a navíc ještě uvedl, že jeho duševní stav se datuje již od doby, kdy prožil bombardování za války poblíž Drážďan.

Ze všech těchto lékařských vyšetření a zpráv nelze učinit spolehlivý závěr o současné schopnosti obviněného k výkonu vojenské základní služby, jak z hlediska fyzického, tak i duševního stavu. Tyto okolnosti týkající se zdravotního stavu jsou důležité pro zjištění stupně odpovědnosti obviněného za spáchaný trestný čin, ale i pro objasnění motivu činu kteréžto okolnosti jsou důležité pro stanovení stupně nebezpečnosti jeho jednání pro společnost. Motiv činu obviněný totiž nevysvětluje jednoznačně. Zatímco v předchozím trestním řízení pro obdobnou trestnou činnost, spáchanou 12. 4.

1960 (rozsudek VOS Praha z 29. 4. 1960) uváděl obviněný, že důvodem odmítnutí vykonávat vojenskou základní službu bylo jeho náboženské přesvědčení, v trestním řízení pro druhý fakt tohoto odmítnutí uváděl, že důvodem jeho jednání byla snaha dosáhnout propuštění z vojenské základní služby proto, aby mohl vypomáhat své matce, která spolu s jeho bratrem nemocným po obrně obhospodařuje 2 ha půdy. V poslední své výpovědi, učiněné před předsedou senátu před předběžným projednáním obžaloby obviněný uvedl, že pravdivé důvody odmítnutí vykonávat vojenskou základní službu uvedl do protokolu při vyšetřování orgány útvaru.

V řízení před soudem byl tento protokol vyžádán a bylo z něho zjištěno, že obviněný při výpovědi dne 4. 5. 1960 uvedl, že skutečným důvodem, proč nechce vykonávat vojenskou základní službu je snaha dosáhnout propuštění proto, aby mohl vypomáhat na hospodářství své matky, uvedl ještě jiné důvody a nakonec prohlásil, že to, že se odvolává na své náboženské přesvědčení bylo spíše jen záminka. Dále nutno uvést, že při publikaci usnesení o použití amnestie presidenta republiky z 9. 5. 1960 podal si obviněný proti tomuto usnesení stížnost s tím, že se nechce vrátit k útvaru vykonávat vojenskou službu a že trestný čin spáchal jenom proto, že chtěl dosáhnout propuštění do občanského života, aby mohl pomáhat své matce. Když pak byl v důsledku amnestie propuštěn z výkonu trestu a po opětovném odmítnutí vykonávat vojenskou základní službu byl znovu stíhán a vzat prokurátorem do vazby prohlásil, že se rozhodl vykonat zbytek vojenské základní služby, jestliže mu to bude umožněno. Ke zdůvodnění svého rozhodnutí uvedl zejména, že dospěl k názoru, že musí dát výkonu svých občanských povinností přednost před náboženským přesvědčením. Když pak byl vyslýchán předsedou senátu po podání obžaloby znovu, odvolal své rozhodnutí vykonávat vojenskou službu a uvedl, že na svých původních názorech trvá, a to včetně svého náboženského přesvědčení. Podotkl, že není sice příslušníkem sekty svědků Jehovových, že však názory této sekty sdílí.

K vyjasnění motivu činu je třeba dále poukázat na to, že obviněný po nástupu vojenské základní služby řádně složil vojenskou přísahu, vojenskou službu řádně vykonával, po dobu asi 7 měsíců neodmítal přijmout zbraň, se zbraní řádně cvičil, zúčastňoval se ostrých střelb a přestože na levé oko nevidí, je výtečným střelcem z lehkého kulometu. K odmítnutí vykonávat vojenskou základní službu došlo až v dubnu 1960, kdy obviněný se vrátil po svém odvelení zpět ke svému útvaru.

Z uvedeného vyplývá, že obviněný byl zprvu rozhodnut vojenskou službu řádně vykonávat, pak své rozhodnutí změnil, v průběhu trestního řízení znovu prohlásil, že vojenskou službu bude konat, v dalším trestním řízení znovu toto rozhodnutí vzal zpět. U obviněného se tedy projevuje určitá nerozhodnost ve jeho postoji k výkonu vojenské služby a současně není ani jednoznačně zjištěn motiv jeho činu. Všechny tyto okolnosti nasvědčují tomu, že i pokud jde o motiv jednání obviněného bude možno jej bezpečněji posoudit až po provedeném celkovém vyšetření jeho zdravotního stavu.

Odvolací soud je proto přesvědčen, že soud I. stolice postupoval správně, jestliže obžalobu nepřijal, neboť věc není náležitě objasněna.

K náležitému objasnění věci bude proto třeba zejména podrobit obviněného důkladné celkové zdravotní prohlídce, zjistit jeho fyzický i duševní stav v době spáchaného činu a podle jeho výsledků nařídít případné důkladné zkoumání jeho duševního stavu. Prostřednictvím orgánů VB bude též třeba prošetřit i poměry v rodině obviněného zejména o zdravotním stavu jeho matky a jeho nejmladšího bratra a o pravdivosti údajů obviněného, které uvádí o pracovních schopnostech obou těchto příbuzných. Podle výsledků tohoto šetření bude případně potřeba učiniti i další vyšetřovací úkony k objasnění motivu jednání obviněného, objeví-li se taková potřeba. Takovéto došetření je obsáhlé a proto rozhodnutí soudu vrátit věc prokurátorovi k došetření bylo opodstatněné.

Pokud stěžovatel v písemném zdůvodnění stížnosti vyslovuje názor, že jestliže vznikne nutnost došetření až v řízení před soudem, je povinností soudu došetření provádět, je tento názor nesprávný. Podle ustanovení § 199 odst. 1 písm. d) tr. ř. vrací se věc prokurátoru k došetření nejen tehdy, je-li

toho třeba k odstranění vad přípravného řízení, nýbrž i tehdy, je-li toho třeba k náležitému objasnění věci. Pokud jde o vrácení věci prokurátoru, není rozhodující, kdy před přijetím obžaloby vznikla nutnost doplnit vyšetřování, nýbrž rozhodující je, jaký je rozsah tohoto došetřování. V daném případě nutnost došetřit věc se projevila skutečně až v době po podání žaloby, kdy při opětovném výslechu obviněný podrobněji uvedl okolnosti, týkající se jeho zdravotního stavu a kdy tyto okolnosti vyžádanými objektivními lékařskými nálezy byly do jisté míry potvrzeny. Rozsah došetření se teprve poté projevil v takové míře, že není povinností soudu, aby tak rozsáhlé došetřování prováděl.

Soud I. stolice v usnesení upozornil též na to, že ze spisu není zřejmé, zda matka obviněného byla ve smyslu ustanovení § 80 odst. 3 tr. ř. vyrozuměna o tom, že obviněný byl vzat do vazby. Stěžovatel proti tomuto upozornění namítá, že toto vyrozumění neučinil proto, že obviněný žádal, aby matka nebyla vyrozumívána vzhledem k jejímu zdravotnímu stavu. Tato skutečnost nezbavuje však prokurátora povinnosti vyrozumět rodinné příslušníky obviněného o vzetí do vazby. Pokud v dané věci matka obviněného trpí nějakou nemocí, je třeba, aby prokurátor tuto svoji povinnost splnil jiným vhodným způsobem, při kterém by bylo šetřeno zdravotního stavu rodinného příslušníka obviněného.

Jiné nedostatky v řízení, které předcházelo napadanému usnesení zjištěny nebyly.